

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12Co/133/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4114206093
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Pátrovičová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4114206093.3

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Pátrovičovej a sudkýň JUDr. Sone Zmekovej a JUDr. Denisy Šaligovej v spore žalobcu: A. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. P. XXX, XXX XX S., zastúpeného Mgr. Petrom Miklóssym, advokátom so sídlom Hlavná 1221, 952 01 Vráble, proti žalovanému 1/: M. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. R. XXXX/XX, XXX XX S., a žalovanej 2/: C. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. P. XXX, XXX XX S., zastúpenej JUDr. Ľudovítom Didim, advokátom so sídlom Hontianska 4, 936 01 Šahy, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 9C/37/2014-164 zo dňa 12.08.2020, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania zrušuje a vec mu vracia v tejto časti na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením rozhodol, že pokračuje v konaní sp. zn. 9C/37/2014 s M.X., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. R. XXXX/XX, S., konanie sp. zn. 9C/37/2014 zastavil, žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 % a zrušil termín pojednávania nariadený na deň 29.09.2020 o 10.00 hod. Svoje rozhodnutie súd odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 63 ods. 1, 2, § 144, § 145 ods. 1, § 146 ods. 1, 2 a § 256 ods. 1, § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V odôvodnení svojho rozhodnutia súd uviedol, že žalobca podal voči pôvodným žalovaným žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Uznesením č. k. 9C/37/2014-86 zo dňa 30.09.2014 súd konanie prerušil do právoplatného skončenia veci vedenej na Okresnom súde Nitra sp. zn. 18C/201/2014. Okresný súd Nitra vo veci nariadil pojednávanie na deň 29.09.2020 o 10.00 hod., pričom zároveň zistil, že pôvodný žalovaný 1/ dňa XX.XX.XXXX zomrel. Po pôvodne žalovanom 1/ prebehlo dedičské konanie pod sp. zn. 25D/53/2019, Dnot 61/2019, pričom na základe uznesenia o dedičstve zo dňa XX.XX.XXXX vstúpili do majetkových práv ako zákonní dedičia C.X. - žalovaná 2/ a M.X., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. R. XXXX/XX, S.. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 09.03.2020. Na základe toho súd pokračoval v konaní priamo s dedičmi po pôvodne žalovanom 1/.

2. Žalobca súdu doručil dňa 10.08.2020 späťvzatie žaloby, v ktorom uviedol, že berie žalobu v celom rozsahu späť a žiada, aby súd konanie zastavil. Zároveň žiadal vzhľadom na späťvzatie žaloby pred začatím pojednávania a vyjadrením sa žalovaných k žalobe, aby súd rozhodol o tom, že sporovým stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva. Súd mal za to, že zo strany žalobcu prišlo k späťvzatiu žaloby v celom rozsahu späť skôr, ako súd začal vec prejednávať na pojednávaní, z dôvodu čoho súhlas žalovaných k späťvzatiu žaloby nebol potrebný. S poukazom na už vyššie uvedené skutočnosti súd konanie zastavil.

3. Keďže z procesného hľadiska platí, že zastavenie konania zaviniť žalobca, ktorý vzal žalobu späť bez uvedenia dôvodu, súd priznal úspešným žalovaným nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100%. Súd nezistil existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré by mal náhradu

trov konania žalovaným nepriznať. V tomto smere súd uvádza, že dôvod uvedený žalobcom (t.j. späťvzatie žaloby pred začatím pojednávania a pred vyjadrením sa žalovaných k žalobe) nepovažoval za opodstatnený, pretože zo samotného podania zo dňa 10.08.2020 je zrejmé, že v späťvzati žaloby nebol uvedený žiadny dôvod, pre ktorý sa žalobca rozhodol takto postupovať.

4. Proti tomuto uzneseniu vo výroku o trovách konania podal odvolanie v zákonnej lehote žalobca navrhujúc napadnuté uznesenie zmeniť tak, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania. Namietal, že nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci v otázke nároku na náhradu trov konania. Súd postupoval nesprávne, keď rozhodoval o trovách konania pôvodného žalovaného 1/, ktorý v priebehu konania zomrel, a teda v čase rozhodovania súdu nemal právnu subjektivitu. Pôvodne žalovanému 1/ nemohol vzniknúť nárok na náhradu trov konania, pretože právnu subjektivitu stratil. Nový žalovaný 1/, s ktorým súd pokračoval v konaní ako s právnym nástupcom po pôvodnom žalovanom 1/ ešte v čase vydania napadnutého rozhodnutia nebol účastníkom konania. Konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva súviselo s konaním o vrátenie daru (sp. zn. 18C/201/2014). Týmto konaním žalovaní vyvolali spor proti žalobcovi, v ktorom boli neúspešní, preto žalobca sa rozhodol nepokračovať v ďalšom súdnom spore o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, a to ešte predtým než sa tento spor v merite veci začal prejednávať.

5. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) ako aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a po prejednaní veci urobil záver, že nie sú dané podmienky ani na potvrdenie a ani na zmenu napadnutého uznesenia. Preto toto uznesenie podľa § 389 ods. 1 písm. b) a § 391 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. Podľa obsahu spisu sa žalobca domáhal zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva. Predmetné konanie bolo uznesením č. k. 9C/37/2014-86 zo dňa 30.09.2014 prerušené do právoplatného skončenia veci vedenej na Okresnom súde Nitra sp. zn. 18C/201/2014. Po nariadení pojednávania na deň 29.09.2020 súd zistil, že pôvodný žalovaný 1/ zomrel dňa XX.XX.XXXX. Uznesenie o dedičstve zo dňa XX.XX.XXXX sp. zn. 25D/53/2019, Dnot 61/2019 deklaruje, že právnym nástupcom po zosnulom pôvodnom žalovanom 1/ sú žalovaná 2/ a súčasný žalovaný 1/. Dňa 10.08.2020 doručil žalobca súdu späťvzatie žaloby. Súd prvej inštancie v predmetnej veci rozhodol tak, že pokračuje v konaní sp. zn. 9C/37/2014 s M.X., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z.. R. XXXX/XX, S., konanie sp. zn. 9C/37/2014 zastavil, žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 % a zrušil termín pojednávania nariadený na deň 29.09.2020 o 10.00 hod. Proti tomuto rozhodnutiu súd vo výroku o trovách konania podal odvolanie žalobca. Ostatné výroky rozhodnutia súdu v dôsledku absencie odvolania nadobudli právoplatnosť. Odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal najmä z nižšie citovaných zákonných ustanovení:

7. Podľa § 161 ods. 1,2,3 CSP: (1) Ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len "procesné podmienky"). (2) Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. (3) Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Prítom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví.

8. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

9. Podľa § 62 CSP ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

10. Podľa § 63 ods. 1,2,3 CSP: (1) Ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. (2) V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve. (3) Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve.

11. Podľa § 7 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka: (1) Spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé. (2) Smrťou táto spôsobilosť zanikne. Ak smrť nemožno preukázať predpísaným spôsobom, súd fyzickú osobu vyhlási za mŕtvu, ak zistí jeho smrť inak. Za mŕtveho súd vyhlási aj nezvestnú fyzickú osobu, ak so zreteľom na všetky okolnosti možno usúdiť, že už nežije.

12. Ustanovenie § 161 ods. 1 CSP ukladá súdu povinnosť kedykoľvek počas konania prihliadať na to, či sú splnené zákonom stanovené podmienky konania, aby súdne konanie mohlo prebehnúť a aby súd mohol vydať rozhodnutie. Medzi základné procesné podmienky okrem iných, patrí spôsobilosť byť účastníkom konania. Spôsobilosť byť účastníkom konania znamená mať procesné práva a povinnosti podľa hmotného práva. Hmotnoprávna spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká u fyzických osôb narodením, ak sa dieťa narodí živé a zaniká smrťou fyzickej osoby, prípadne jej vyhlásením za mŕtveho. U právnických osôb možno hovoriť o strate spôsobilosti byť účastníkom konania. Spôsobilosťou byť účastníkom konania (tzv. procesná subjektivita) sa rozumie spôsobilosť byť nositeľom práv a povinností, ktoré mu zákon priznáva, prípadne ukladá účastníkom. Ide o spôsobilosť byť subjektom procesnoprávneho vzťahu, ako jedného zo základných predpokladov pre vznik procesnoprávneho vzťahu v zahájenom občianskom súdnom konaní. Spôsobilosť byť účastníkom konania má zásadne ten, kto má podľa hmotného práva spôsobilosť mať práva a povinnosti. Procesná subjektivita tak splýva so subjektivitou hmotnoprávnou.

13. Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec pras ne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

14. Podľa § 234 ods. 2 CSP ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

15. Odvolací súd po prejednaní veci konštatoval, že rozhodnutie súdu nezodpovedá požiadavke presvedčivosti v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je preukázať jeho správnosť, logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť myšlienkový postup súdu vedúci k rozhodnutiu i s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Súčasne je i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní súdnych rozhodnutí, ktoré preto musia byť preskúmateľné. Súd je povinný svoje rozhodnutie odôvodniť presvedčivým spôsobom, čo je jedným z princípov riadneho a spravodlivého procesu vyplývajúcich z Listiny základných práv a slobôd ako aj z článku 46 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý predstavuje súčasť práva na spravodlivý proces. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov a právnymi závermi. Stav, kedy rozhodnutie súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP, vedie v konečnom dôsledku k tomu, že sa stáva nepreskúmateľným. Nedostatok odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutia je vo svojej podstate porušením základného práva strany sporu na spravodlivý proces. Odôvodnenie písomného vyhotovenia rozhodnutia súdu musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozhodnutia. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a porušením uvedenej povinnosti súdu na strane druhej sa odníma strane sporu možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

16. Z ustanovení Civilného sporového poriadku upravujúcich trovy konania vyplýva, že náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou procesnej zodpovednosti za zavinenie. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie pri zastavení konania znamená, že trovy je povinná nahradiť tá zo strán, ktorá zavinila, že vznikli. Pojem procesné zavinenie sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska. Pokiaľ sporovej strane možno pričítať procesné zavinenie, táto strana je povinná nahradiť druhej strane trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie sa uplatní pre každé konanie bez ohľadu na to, z akého dôvodu bolo zastavené. Zavinenie sa posudzuje len z procesného hľadiska, a nie podľa ustanovení hmotného práva, lebo potom by šlo o

posudzovanie dôvodnosti nároku vo veci samej a súd by sa po zastavení konania ďalej zaoberal tým, či nárok bol uplatnený dôvodne.

17. Odvolací súd preskúmavajúc obsah súdneho spisu a uznesenia súdu prvej inštancie dospel k záveru, že súd prvej inštancie zaťažil konanie vadou nepreskúmateľnosti pre celkovú zmätočnosť rozhodnutia.

18. Odvolací súd v tejto veci konštatuje, že rozhodnutie súdu prvej inštancie o trovách konania je zmätočným, a teda nie je ani preskúmateľným. Zmätočnosť súdneho rozhodnutia zakladá tá skutočnosť, že súd potom ako zistil, že pôvodný žalovaný 1/ dňa XX.XX.XXXX zomrel, prvým výrokom rozhodnutia rozhodol o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom pôvodného žalovaného 1/ M.X., nar. XX.XX.XXXX, ďalším výrokom v dôsledku späťvzatia žaloby konanie zastavil a tretím výrokom rozhodol o trovách konania tak, že žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na ich náhradu voči žalobcovi. Uvedené výroky súdneho rozhodnutia zakladajú jeho zmätočnosť v tom zmysle, že z výroku o trovách konania v spojení s výrokom o pokračovaní v konaní s novým žalovaným 1/, nie je dostatočne jasné, či súd priznal nárok na náhradu trov konania pôvodnému žalovanému 1/, ktorý zomrel, alebo ich náhradu priznal právnemu nástupcovi pôvodného žalovaného 1/, t.j. súčasný žalovaný 1/. Keďže súd rozhodol o pokračovaní v konaní, o zastavení konania a trovách konania jedným uznesením, výrok o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom pôvodného žalovaného 1/ v čase rozhodovania o trovách konania nebol právoplatným (právoplatnosť nadobudol až 28.08.2020), a teda pôvodný žalovaný 1/ bez právnej subjektivity vystupoval stále ako strana sporu. V takomto prípade odvolací súd zdôrazňuje, že súd nemôže priznať nárok na náhradu trov konania mŕtvemu, pretože smrťou fyzickej osoby zaniká aj jej právna subjektivita t.j. spôsobilosť nadobúdať práva a brať na seba povinnosti. Vzhľadom na to, že spôsobilosť byť účastníkom konania je nevyhnutnou podmienkou na to, aby niekto mohol byť účastníkom konania, súd na nedostatok procesnoprávnej subjektivity preto prihliada aj bez návrhu v každom štádiu konania. Keďže procesná subjektivita je jednou z podmienok konania, súd v priebehu celého konania z úradnej moci musí skúmať, či fyzická osoba označená ako účastník konania má spôsobilosť byť účastníkom konania. V tomto prípade povinný zomrel dňa XX.XX.XXXX a v čase rozhodovania súdu o trovách konania bol teda osobou bez právnej a procesnej subjektivity, t.j. s osobou, ktorá nebola spôsobilá byť nositeľom práv a povinností priznaných, resp. uložených zákonom. Súd prvej inštancie tak pôvodnému žalovanému 1/ výrokom o trovách konania nemohol priznať nárok na náhradu trov konania. Takýto nárok môže vzniknúť a môže byť priznaný iba subjektu so spôsobilosťou mať práva a povinnosti.

19. Z dôvodu, že súd prvej inštancie o smrti pôvodného žalovaného 1/ mal vedomosť, čo ho i následne podnietilo k rozhodnutiu o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom pôvodného žalovaného 1/, nie je z výroku o trovách konania, ani jeho odôvodnenia jasné, či nárok na náhradu trov konania súd mienil priznať pôvodnému žalovanému 1/ alebo jeho právnemu nástupcovi, ktorý v spore vystupuje namiesto pôvodného žalovaného 1/ s rovnakým označením žalovaný 1/.

20. Vady zakladajúce zmätočnosť súdneho rozhodnutia, ktoré zaviniť súd svojim procesným postupom v rozpore so zákonom strane v konaní spôsobujú porušenie jej práva na spravodlivý proces, odnímajú jej možnosť konať pred súdom, pretože jej bránia v realizácii tých procesných práv, ktoré Civilný sporový poriadok priznáva na účelne uplatnenie alebo bránenie práva proti druhej strane v spore. Vydanie zmätočného rozhodnutia bez ďalšieho nemá svoje právne opodstatnenie a preto je vždy nevyhnutné takéto rozhodnutie zrušiť, najmä z hľadiska ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

21. Postup súdu prvej inštancie, ktorý jedným uznesením rozhodol o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom pôvodného žalovaného 1/ M.X., nar. XX.XX.XXXX, konanie zastavil a rozhodol o trovách konania tak, že žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na ich náhradu voči žalobcovi, odporuje obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odvolací súd preto o odvolaní žalobcu rozhodol tak, že uznesenie v napadnutej časti vo výroku o trovách konania podľa § 389 ods. 1 písm. b) a § 391 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, v ktorom súd prvej inštancie - viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) - v nadväznosti na v súčasnosti už právoplatný výrok o pokračovaní v konaní a zastavení konania nanovo o trovách konania rozhodne aplikujúc ustanovenie § 256 ods. 1 CSP. V odôvodnení pritom podrobne rozoberie dôvody, pre ktoré došlo k späťvzatíu žaloby (žalobca ich uviedol v odvolaní), vysporiada sa s tvrdeniami žalobcu týkajúcimi sa späťvzatia žaloby a

následne vyhodnotí, kto z procesného hľadiska zavinil zastavenie konania a komu náhrada trov konania patrí, resp. či je dôvodné v danej veci aplikovať ustanovenie § 257 CSP. Pri rozhodovaní o trovách konania je potrebné tiež vziať do úvahy, či žalovaným, predovšetkým novému žalovanému 1/ vznikli trovy konania, keďže do konania vstúpil v momente, keď bolo pre späťvzatie žaloby zastavené. Svoje nové rozhodnutie odôvodní tak, aby zodpovedalo zákonnej požiadavke presvedčivosti súdneho rozhodnutia a nebolo zmätočným (§ 220 ods. 2 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací žalobu) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).